

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

І КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ
«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

І КНИГА

Қостанай, 2023

УДК 37.02
ББК 74.00
И 63

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. I Кітап. – Қостанай: И 63 А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1081 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. I Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1081 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

9 786013 562445

УДК 37.02
ББК 74.00

© А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023
© Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023

Новым направлением повышения эффективности внедрения ИКТ является интеграция информационно–коммуникационных технологий и технологий обучения. В качестве первых и необходимых шагов, способствующих ускоренному внедрению этого процесса в систему образования, можно рекомендовать:

- организацию семинаров и учебных курсов для администрации и сотрудников вузов, преподавателей школ и учебных центров по применению в обучении новых ИТО;
- создание условий для стимулирования развития интернет–услуг, связанных с применением новых ИТО;
- активизацию работы по созданию тематической системы «ИТО» в рамках международной информационной сети по ИТ;
- подготовку соответствующего комплекса мероприятий для включения их в «Программу движения Казахстана в информационное общество»;
- разработку методологических и методических основ системного анализа и синтеза ИТО, методов оценки обучения и образования на их основе;
- разработку предложений по финансированию внедрения интегрированных информационно–коммуникационных технологий в образование за счет международного сообщества.

Список литературы:

1. Яковлев А.И. Информационно–коммуникационные технологии в дистанционном обучении: Доклад на круглом столе «ИКТ в дистанционном образовании». М.: МИА, 1999 г. 14 с.
2. Ильичев А.В., Петровский В.С., Яковлев А.И. и др. Прикладные проблемы системотехники / Под ред. А.В.Ильичева. М.: Машиностроение, 1995 г. 240 с.

ӘОЖ 372.881.1

ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ САБАҚТАРЫНДА АҚПАРАТТЫҚ–КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҒЫ ҚОЛДАНЫЛУЫ

*Бекмухамбетова Сауле Кайшигуловна
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Тобыл қаласының №2 ЖББМ
Тобыл қаласы, Қазақстан
E–mail: bekmukhambetova78@mail.ru*

Аңдатпа

Өзектілігі мен мақсаты. Мақалада АКТ–ны қолдану, оқу үдерісіне пайдалану ерекшеліктері қарастырылған. Мақсаты компьютер мен Дүниежүзілік Internet желісін қолданумен байланысты оқытудың заманауи әдістері мен технологияларын интеграциялау.

Түйінді сөздер: сабақ, АКТ, презентация, оқу сапасы.

Аннотация

Актуальность и цель. В статье рассмотрены особенности применения ИКТ, использования в учебном процессе. Цель интеграция современных методов и технологий обучения, связанных с использованием компьютера и Всемирной Сети Internet.

Ключевые слова: урок, ИКТ, презентация, качество обучения.

Abstract

Relevance. The article discusses the features of ICT in the educational process. Goal. The goal is to integrate modern teaching methods and technologies related to the use of a computer and the World Wide Web.

Key words: lesson, ICT, presentation, quality of education.

Қазіргі білім беруде бәрімізге белгілі дәстүрлі оқыту құралдарымен қатар мұғалімдер заманауи технологияларды көбірек қолданады. Білім берудің заманауи міндеттері мұғалімнен үнемі өзін–өзі жетілдіруге, өзін–өзі тәрбиелеуге дайын болуды, оқушымызды қандай нәтижеге жеткізуіміз керек екенін көре білуді, баламыз үшін қоршаған әлемді тартымды етуді, оны өз идеяларымен шабыттандыруды, жақын және сәл алда болуды үйренуді, баланы өмір жолымен басқаруды талап етеді. Мұның бәрі, бізді, қазіргі мұғалім үшін басқа да негізгі құзыреттіліктермен қатар мұғалімнің АКТ құзыреттілігі маңызды екеніне болжау жасауға итермелейді.

Білім беру саласына түрлі технологиялар енгізілуде, бірақ олардың ішінен қажеттісін таңдап, сабақтың әр кезеңінде тиімді қолдану – басты талап. Көрнекілік әдісі мен техникалық құралдарды қолдану әдісін – Ақпараттық–коммуникациялық технологияның бір өзі атқара алады. «Ақпараттық – коммуникациялық технологияны» сабақта дидактикалық оқыту құрлы ретінде пайдалану – заман

талабы ғана емес, жаңа сөзбен, жаңа ұғыммен таныстырып, оны пайдаланып, қолданысқа түсіруде ең тиімді құрал. Негізгі міндеттердің бірі – Мемлекеттік тілді тиімді меңгерту болғандықтан, қазақ тілін оқыту жүйесіне ақпараттық технологияны енгізу қажеттілігі туындады.

Мұғалімнің ақпараттық құзыреттілігі – бұл мұғалімнің қызметінде техникалық білім мен дағдыларды саналы, мақсатты, тиімді қолдану ретінде түсінілетін кең ұғым, кәсіби қызметтің құрамдас бөлігі болып табылады.

Оқу үдерісіне жаңа ақпараттық технологияларды енгізу, оқыту үдерісін жандандыруға, дамыта оқыту идеяларын іске асыруға, сабақ қарқынын арттыруға, оқушылардың өзіндік жұмыс көлемін арттыруға мүмкіндік береді. Педагогикалық технологиялар компьютерлендірудің жалпы процесінен тыс қалмады. Сондықтан, оқу процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану қазіргі заманғы мектептегі білім берудің өзекті мәселесі деп санаймын. Бүгінгі таңда кез-келген мектеп пәні бойынша әр мұғалім АКТ-ны қолдана отырып, сабақ дайындап, оны өткізе алуы керек, өйткені қазір мұғалімге сабақты тартымды әрі қызықты етуге мүмкіндік берілді. АКТ-ны қолдану басқа әлемге еруге, оны өз көзіңізбен көруге мүмкіндік беріледі. Компьютердің оқу құралы ретіндегі негізгі мақсаттарының бірі – оқыту тиімділігін жетілдіру дәрежесіне байланысты болатын оқушылардың жұмысына бағдарламалық-педагогикалық құралдардың көмегімен ұйымдастыру. Дәстүрлі «мұғалім – сынып – оқушы» жүйесіне компьютер мен компьютерлік оқыту бағдарламасын енгізу арқылы оқушының оқу іс-әрекетінің сипатын және мұғалімнің рөлін түбегейлі өзгертеді. Компьютердің диалогтық және иллюстрациялық мүмкіндіктері оқу процесінің мотивациялық саласына және оның белсенділік құрылымына айтарлықтай әсер етеді. Оқушыларға таратылатын баспа материалдарын қолданған жағдайда сабақтың тиімділігі екі есе артады: сабақ үшін сіз жаңа материалды оқып қана қоймай, оны бекітіп, практикалық дағдыларды дамыта аласыз. Жақсы сабақты жақсы тұжырымдалған тақырыпсыз, оның мақсаттары мен міндеттерін белгілеусіз, кезеңдерді жоспарлаусыз, сондай-ақ сабақтың әрбір жеке кезеңіндегі мақсатсыз елестету мүмкін емес. Әдетте бұл үшін тақта қолданылады, онда барлық қажетті терминдер жазылады, кестелер мен диаграммалар жасалады. Енді бізде барлық қажетті материалдарды алдын-ала дайындауға, оны қажетті ретпен орналастыруға және слайдтарға қоюға тамаша мүмкіндік бар. Слайдтарда біз, мысалы, ескі кестелерді алмастыратын иллюстрацияларды орналастыра аламыз. Егер сабақ презентациясында бейнелер мен анимацияларды енгізуге болатын болса, онда көрнекілік мәселесі толығымен шешіледі, мультимедиялық технологияларды қолданатын сабақтар оқушылардың материалды саналы түрде игеру процесі болып табылады.

Менің ойымша, сабақта компьютерді қолдану қазақ тілі мен әдебиеті бағдарламасында жазылған мынадай практикалық мәселелерді шешуге көмектеседі:

- орфографиялық және пунктуациялық дағдыларды қалыптастыруға;
- сөздік қорын байытуға (сурет 1);
- әдеби тіл нормаларын меңгеруге;
- лингвистикалық және әдеби терминдерді білуге (сурет 2,3);
- жалпы білім беру дағдыларын қалыптастыруға.

<p>Жаңа сөздермен жұмыс</p> <p>Жаңа сөздермен 2 сөйлем құрастыру</p> <p>Жасайды – создает Безендіреді – украшает Қадірлі – уважаемый Шын жүректен – от всего сердца</p> <p>Еркін микрофон әдісі</p>	<p>Мәтінмен жұмыс</p> <p>Сұрақтарға жауап бер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құттықтауат қандай жағдайларда жолданады? 2. Құттықтауат қандай сөздермен басталады? 3. Құттықтауаттың құрылымы қандай? 4. Құттықтауат қандай сөздермен аяқталады? <p>Бағалау «Жетістік баспалдағы»</p>	<p>Мәтіналды жұмыс</p> <p>Құттықтауатты қолданылуына қарай екі түрге бөлуге болады.</p> <p>1. Ресми. 2. Бейресми.</p> <p>1. Ресми құттықтауат – ресми ұйымдар мен мекемелерді және лауазымды адамдарды құттықтаған жағдайларда арнаулы ресми құттықтау (адресат) түрінде жазылып, жолданады.</p> <p>2. Бейресми құттықтауат – жеке адамдары маңызды мерекелерде, мерейтойларда, тағы басқа жағдайларда жазылады.</p>
--	--	---

«Сурет 1»

«Сурет 2»

«Сурет 3»

Ал мұғалім үшін:

- оқушылармен қарым-қатынас уақытының артуы, әсіресе монолог емес, пікірталас режимінде маңызды;
- сабақтың ақпараттық сыйымдылығы мен тығыздығының кеңеюі;
- тек педагогикалық және оқушылық қана емес, сонымен қатар ата-аналар қауымдастығының талаптарына сәйкестігі;
- өз қажеттілігін, бәсекеге қабілеттілігін түсінуі.

Оқытуда мультимедиялық технологияны қолданудың артықшылықтарының бірі – қызметтің жаңалығы есебінен оқыту сапасын арттыру, компьютермен жұмыс істеуге деген қызығушылық. Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында компьютерді қолдану оқушылардың белсенді және мағыналы жұмысын ұйымдастырады да, оны көрнекі әрі қызықты етеді. Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында АКТ қолдану: пәннің оқыту сапасын арттыруға; көрнекілік принципін көзбен өмірге келтіре отырып, филологиялық объектілердің маңызды жақтарын көрсетуге; зерттелетін объектілердің неғұрлым

маңызды (оқу мақсаттары мен міндеттері тұрғысынан) сипаттамаларын алдыңғы қатарға шығаруға мүмкіндік береді. Ақпаратты технологияларды оқыту құралы ретінде оқу үдерісінің кез келген кезеңінде пайдалануға болады. Кез келген оқыту үдерісі материалдың дұрыс қабылданып, оның әрмен қарата өзектеліп, сонан соң қажетті жағдайда белсендірудің көздейтіні белгілі. Осыған байланысты адам бойында қызығушылық пайда болады, ал ол қызығушылық өз кезегінде мына үш жағдаймен сипатталады: қызметке деген оң және жақсы эмоция; сол эмоциялардың танымдылық қырларының болуы; сол қызметтің өзінен шығып тікелей туындайтын уәждің болуы. Сонымен ақпараттық технологияны дидактикалық оқу құралы ретінде пайдалану – өмір талабы. Мысалы сабақта ақпараттар түрлі жолмен беріледі: 6 сыныпта «Табиғатты қорғау» модулін өткенде оқушыларға сабақтың мақсатына сай оқулықтағы материалдан басқа қосымша тапсырмалар, жаттығулар беруге болады. Нақтырақ айтсам «Баянауылдың табиғаты» деген тақырыпқа өтікізген сабағымда АКТ–ны төмендегідей пайдаландым: 1. Қызығушылықты ояту кезеңі (АКТ–ны қолдану уақыты – 1 минут). Оқушылардың көңіл күйлерін сабаққа икемдеу және сабақтың эпиграфымен танысты; (слайдтарды пайдаландым). 2. Мағынаны ашу кезеңі (АКТ–ны қолдану уақыты 4+5 минут). Мұғалімнің дауысымен жазылған мәтінді тыңдайды да, әр топ тапсырмаларын алды. Сергіту сәті кезінде дене қимылына жасалған жаттығулар видеодан көріп орындады. Интерактивтік тақтамен жұмыс: 3. Ой толғаныс кезеңі (АКТ–ны қолдану уақыты – 5 минут) «Баянауыл вальсі» әуенін тыңдай отырып, «Баянауылдың табиғаты» атты тұсаукесерді (презентацияны) оқушылар тамашалады да, алған әсерлері бойынша Баянауыл тақырыбына «Бес жолды өлең құрастырды». Мұғалімнің қызметінде компьютер оқу ақпаратының көзін ұсынады (мұғалім мен кітапты ішінара немесе толығымен ауыстырады); көрнекі құрал (мультимедия және телекоммуникация мүмкіндіктері бар сапалы жаңа деңгей); жеке ақпараттық кеңістік; тренажер; диагностика және бақылау құралы. Айта кету керек, біз мамандандырылған кабинеттегі информатика сабақтарында ақпараттық технологияларды қолдану емес, сыныпта кем дегенде тиісті бағдарламалық қамтамасыз етілген бір компьютер болған кезді, оны қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында қолдану туралы айтып отырмыз.

Мен өз жұмысымда компьютерді әртүрлі тәсілдермен қолданамын: сабақтарда, қазақ тілі мен әдебиеті бойынша сыныптан тыс жұмыстарда, зерттеу жұмысында, тіпті сынып жетекшісі ретінде сынып сағаттарында.

PowerPoint бағдарламасын пайдалану өте қызықты. Ол бір қатар жағымды әсерлерге әкеледі:

- сабақты эмоционалды бояумен байытады;
- психологиялық тұрғыдан игеру үдерісін жеңілдетеді;
- пәнді түсінуге деген қызығушылықты оятады;
- оқушылардың жалпы ой-өрісін кеңейтеді;
- сабақта мұғалім мен оқушылардың еңбек өнімділігін арттырады.

Бала жаңа білімді неғұрлым көп пысықтаса, есінде сонша берік қалады. [4. б. 88] Оқушылардың өз бетінше презентация жасау олардың дербестігін, ізденіс әрекетін, бастамашылығын, шығармашылығын дамытады. Ал презентацияларды қорғау балаларға өзіне деген сенімділікті арттыруға көмектеседі, қарым-қатынас қасиеттерін дамытуға ықпал етеді. (сурет 3,4)

«Сурет 3»

«Сурет 4»

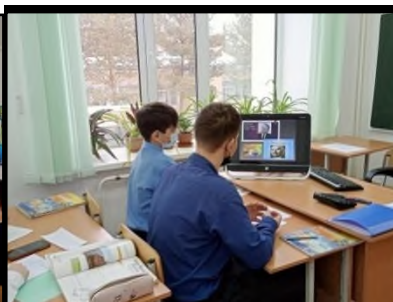
Әрбір мұғалім презентацияға қосуға болатын видеобейнелерді пайдалану арқылы сабақты қалай жандандыратынын біледі. (сурет 5,6) Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында АКТ қолдану бір қатар оң нәтижелерге әкеледі:

- оқыту сапасын арттырады;
- пәнді игеруге деген қызығушылықты арттырады;
- сабақ уақытын ұтымды бөледі;
- материалды мұқият түсіндіріп, оны қызықты етеді.

АКТ қолдану мұғалімнің сабақтың әртүрлі формаларын дайындауда және өткізуде тиімді: мультимедиялық мектеп дәрісі, бақылау сабағы, семинар сабағы, виртуалды экскурсия сабағы. Мұндай экскурсияларды табиғатқа, мұражайға, жазушының Отанына ұйымдастыруға болады. АКТ–ны білу сабаққа дайындықты едәуір жеңілдетеді, сабақтарды дәстүрлі емес, есте қаларлық, қызықты, қарқынды өткізуге мүмкіндігі мол. (сурет 7)

«Сурет 5»

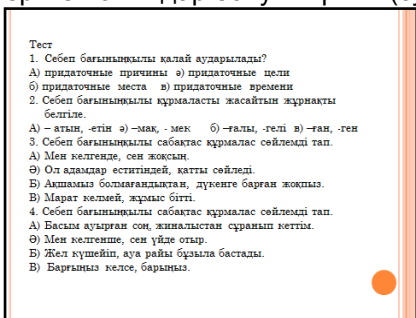

«Сурет 6»

«Сурет 7»

Сабақтарда АКТ–ны қолдану тек оқытудың тиімділігін ғана емес, сонымен қатар сабақта өнімді атмосфераны құруға, оқушылардың зерттелетін материалға деген қызығушылығын арттыруға көмектеседі. Сонымен қатар, АКТ–ны иелену және пайдалану–бұл оқушылардың уақытын және мұғалім уақытын сақтаудың жақсы тәсілі. Көптеген мұғалімдер, соның ішінде мен де, өз жұмысында компьютерлік презентацияларды пайдаланады. Бұл бай иллюстрациялық материалы бар жазушылардың өмірбаяны бойынша сабақтар, сонымен қатар өткен материалды қорытындылайтын тесттер мен ойындар болуы мүмкін. (сурет 8–10)

«Сурет 8»

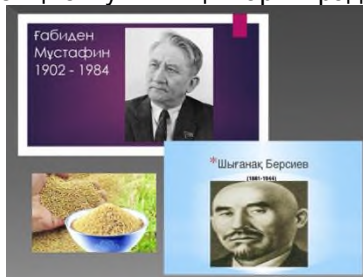

«Сурет 9»

«Сурет 10»

Мұғалімнің әңгімесін тыңдап қана қоймай, сол адамның айналасындағы адамдардың портреттерін, оның өміріне байланысты жерлерді өз көзімен көру қаншалықты қызықты! Әдебиет сабақтарына және ақындардың шығармашылығына, поэзияға арналған әндерден жасалған бейнеклиптерге керемет қызығушылықты арттырады. (сурет 11–13)

«Сурет 11»

«Сурет 12»

«Сурет 13»

АКТ–ны қолдана отырып, қазақтілі мен әдебиеті сабақтарында өз жұмысының маңызды жетістіктерінің бірі – оқушылардың өздері жасалған жұмыстың болуы, онда олар әртүрлі компьютерлік бағдарламаларды қолданады, мұнда PowerPoint–та жасалған презентациялар, Internet ақпараттық желісінде тапқан және Word–та өңделген түрлі баяндамалар. Осындай жұмыстың көмегімен балалар қажетті ақпаратты табуға, оны өңдеуге және мақсатына сай қолдануға үйренеді.

Жаңа ақпараттық технологияларды енгізу кезінде белгілі бір ережелерді сақтау керек: шындықты виртуалдылықпен алмастырмау, сабақты шоуға айналдырмау, тәжірибе жасаудан қорықпау керек және оқушыларыңыздан барлық жағынан қолдау іздеуіңіз керек. Жоғары сынып оқушылардың өздері жазушылардың шығармашылығы немесе сабақ тақырыбы бойынша презентация дайындауды, әдеби шығармадағы кинофильмдерден бейнефрагменттерді кесуді ұсына алады. Оларбұл жұмысты орындауды жақсы көреді.

Оқушылармен жаңа технологияларды сәтті қолдануға болатын оқушылардың ғылыми–зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру сияқты жұмыстарды ерекше атап өткім келеді. Мысалы, жобалық жұмыс ретінде оқушылар белгілі бір тақырыптар бойынша презентациялар әзірлеу тапсырмасын алады. Ол үшін олар осы тақырыпты зерттеп, материал жинап, оны таңдап, жүйелеп, жалпылап, иллюстрациялық материал табуы керек. Жобада жұмыс істей отырып, оқушы өзін–өзі жүзеге асырудың максималды мүмкіндігіне ие болады.

Мектептегі білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде сабақтарда компьютерлік технологияларды қолдану мәселесі өте маңызды. Ақпараттық–коммуникациялық технологиялар оқушыға ғана

емес, мұғалімге де дамуға бірегей мүмкіндік береді. Компьютер мұғалімнің тірі сөзін алмастыра алмайды, бірақ жаңа ресурстар қазіргі мұғалімнің жұмысын жеңілдетеді, оны қызықты, тиімді етеді, оқушылардың пәнді оқуға деген ынтасын арттырады. Бүгінгі таңда сабақты, сыныптан тыс іс-шараны, сынып сағатын АКТ-ны қолданбай елестету қиын, бұл сабақты жандандыруға, пәнге қызығушылық тудыруға, материалды жақсы меңгеруге мүмкіндік береді.

АКТ-ны оқытудың әдеттегі техникалық құралдарынан айырмашылығы, олар оқушыны көптеген дайын, қатаң таңдалған ұйымдасқан біліммен қанықтырып қана қоймай, сонымен қатар оқушылардың интеллектуалды, шығармашылық қабілеттерін, жаңа білімді өз бетінше игеру, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеу қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. Бала еш уақытта іссіз отыра алмайтын болғандықтан, балаға ылғи пайдалы іс беріп отыру керек. [4, б. 154] Оқушыларды мектепте жалпы білім беретін пәндерге оқытуда АКТ қолдану білім беру сапасын арттыруына әкеледі. Осылайша, пәнді оқыту процесінде АКТ қолдану оның тиімділігін арттырады, көрнекі, бай етеді (оқу процесінің қарқындылығы артады), оқушылардың әртүрлі жалпы білім беру дағдыларын дамытуға ықпал етеді, оқу сапасын арттырады, сабақта жұмысты жеңілдетеді.

Мультимедиа маған сабаққа әртүрлі өнімдерді дайындауға мүмкіндік береді: тесттер, көп деңгейлі тапсырмалар, талдауға және салыстырмалы талдауға арналған өлеңдер мен прозалар, жобалар, зерттеулер, эсселер, баяндамалар, шағын хабарламалар, буклеттер, презентациялар.

Сондықтан, оқу процесінде ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану қазіргі мектептегі білім берудің өзекті мәселесі деп санаймын. Оқушылардың ой-өрісін кеңейту, олардың мәдени білім деңгейін арттыру, тілдік және коммуникативтік дағдыларды дамыту қажет. Қазіргі заманғы сабақ ондағы ақпаратпен емес, оның барысында ақпаратпен жұмыс істеу әдістері бойынша оқытумен құнды: нәтижелерді өндіру, жүйелеу, бөлісу, эстетикалық безендіру.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Оқыту мен оқудағы АКТ-ның тиімділігі» <https://www.zharar.com/kz/bayandama/13125-1.html>.
2. Негманова Қ.У. «Ақпараттық коммуникациялық технологияны қазақ тілі мен қазақ әдебиеті сабағында тиімді қолдану» <https://infourok.ru/aparatti-kommunikaciyali-tehnologiyani-aza-tili-men-aza-debieti-sabainda-tiimdi-oldanu-858787.html>.
3. Шевчук А.П. «Использование информационно-коммуникационных технологий на уроках русского языка, литературы» <https://urok.1sept.ru/articles/678746>.
4. Жұмабаев М. Педагогика. Алматы: Ана тілі, 1992 г. 160 б. (Халық қазынасы)

УДК 377.352

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

*Белова Ирина Александровна
мастер производственного обучения
КГКП «Аулиекольский сельскохозяйственный колледж»
Управления образования Костанайской области
Аулиекольский ауылы, Қазақстан
E-mail: belovakz73@gmail.com*

Аннотация

В данной статье представлен опыт использования элементов технологии критического мышления при проведении уроков производственного обучения. Целью данной работы является формирование всесторонне развитой личности студента, развитие его профессиональных и социальных качеств.

Ключевые слова: *критическое мышление, компетенция, технология, прием.*

Аңдатпа

Бұл мақалада өндірістік оқыту сабақтарын өткізу кезінде сын тұрғысынан ойлау техноло-гиясының элементтерін пайдалану тәжірибесі берілген. Жұмыстың мақсаты – студенттің жан-жақты дамыған жеке тұлғасын қалыптастыру, оның кәсіби және әлеуметтік қасиеттерін дамыту туралы.

Түйінді сөздер: *сыни тұрғыдан ойлау, құзыреттілік, технология, әдістері.*

Abstract

This article presents the experience of using the elements of critical thinking technology while industrial training lessons are conducted. The purpose of this work is the formation of a comprehensively developed personality of the student, the development of his professional and social qualities.

Key words: *critical thinking, competence, technology, reception.*